

D 17

1 Inledning

Revisorsinspektionen¹ har tagit del av information som har föranlett myndigheten att utreda A-sons uppdrag som revisor i en företagsgrupp. Företagsgruppen består av ett holdingbolag med två dotterbolag och två intressebolag, varav ett av intressebolagen i sin tur har fem dotterbolag. Den fråga som har varit föremål för Revisorsinspektionens utredning är om det under räkenskapsåren 2013–2017 har förelegat sådana omständigheter som har kunnat rubba förtroendet för A-sons opartiskhet eller självständighet (nedan oberoende).

2 Revisorsinspektionens utredning

Av information som Revisorsinspektionen har tagit del av framgår att en skattekonsult som är anställd vid samma revisionsföretag och arbetar på samma kontor som A-son äger hälften av aktierna i holdingbolaget i den ovan nämnda företagsgruppen.

Av företagsinformation som Revisorsinspektionen har hämtat in framgår att skattekonsulten är styrelsesuppleant i fem av bolagen i företagsgruppen.

3 A-sons uppgifter

A-son har uppgett följande.

Han och skattekonsulten är anställda vid samma revisionsföretag och arbetar på samma kontor. Han är partner och kontorschef på detta kontor.

¹ Den 1 april 2017 bytte Revisorsnämnden namn till Revisorsinspektionen.

Skattekonsulten har sedan år 2007 ägt hälften av aktierna i holdingbolaget. Han informerades om detta när skattekonsulten påbörjade sin anställning vid revisionsföretaget år 2010. Med tiden har holdingbolaget utvecklats till en företagsgrupp bestående av samtliga nu aktuella bolag.

När han år 2011 kontaktades av bolagens företagsledare med förfrågan om att åta sig revisionsuppdragen gjorde han en analys av sitt oberoende. De omständigheter han noterade när han åtog sig uppdragen och när de förnyades var sammanfattningsvis följande.

Skattekonsulten ingår inte i vare sig revisionsteamet eller rådgivarteamet och har inte heller varit delaktig i kundteamet på något sätt. Skattekonsulten är inte verksam i vare sig styrelsearbete, företagsledning eller involverad i beslutsfattandet i bolagen på något sätt. Inte heller är skattekonsulten delaktig i beslutsfattande eller rådgivning avseende redovisningen och har inte något inflytande över vare sig bokföring eller upprättande av finansiella rapporter. Skattekonsulten är inte partner vid revisionsföretaget och har inte heller någon ledande ställning eller chefsroll. Geografiskt är skattekonsulten placerad vid samma kontor som han själv, vilket innebär att konsulten är underordnad honom som kontorschef. Organisatoriskt tillhör skattekonsulten revisionsbyråns skatteavdelning. Arbetsledande chef som skattekonsulten rapporterar till är chefen för skatteavdelningen som är placerad vid ett annat kontor. Han håller alltså inte själv vare sig utvecklingssamtal eller lönesamtal med skattekonsulten. Hans medarbetarrelation med skattekonsulten kan utgöra ett vänskapshot, eftersom de är arbetskamrater. Eftersom relationen har varit strikt professionell har han dock bedömt att den inte utgör hinder för hans oberoende, så länge skattekonsulten inte är verksam i bolagen.

Bedömningen av hans oberoende har skett löpande och dokumenterats årligen och inför påskrift av revisionsberättelserna. Med beaktande av förutsättningarna ovan har han bedömt att uppdragen inte kan anses rubba förtroendet för hans oberoende. Förutsättningarna för uppdragen och att inga nya omständigheter uppkommit som kan ändra bedömningen har följts upp löpande.

4 Revisorsinspektionens bedömning och val av disciplinär åtgärd

Enligt 21 a § revisorslagen (2001:883)² ska en revisor för varje uppdrag i revisionsverksamheten pröva om det finns omständigheter som kan rubba förtroendet för hans eller hennes oberoende. Revisorn ska avböja eller avsäga sig ett sådant uppdrag bl.a. om han eller hon eller någon annan i det nätverk där han eller hon är verksam har ett direkt eller indirekt ekonomiskt intresse i uppdragsgivarens verksamhet (s.k. egenintressehot). Detsamma gäller om det finns något annat förhållande av sådan art att det kan rubba förtroendet för hans eller hennes oberoende (den s.k. generalklausulen). Revisorn behöver dock inte avböja eller avsäga sig uppdraget, om det i det enskilda fallet förekommer sådana särskilda omständigheter eller har vidtagits sådana åtgärder (s.k. motåtgärder) som medför att det inte finns anledning att ifrågasätta hans eller hennes oberoende.

Ledning för tillämpningen av 21 a § revisorslagen kan, vid sidan av bl.a. Revisorsinspektionens och förvaltningsdomstolarnas praxis, hämtas från International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA:s) etikkod. I avsnitt 290 Oberoende – revisions- och granskningsuppdrag i koden behandlas revisorers oberoende i revisionsuppdrag och uppdrag som avser översiktlig granskning. Av p. 290.144 framgår att om en delägare eller anställd i ett revisionsföretag arbetar som styrelseledamot eller ledande befattningshavare hos en revisionskund, så är de oberoendehot som uppstår så betydande att inga motåtgärder kan minska hoten till en godtagbar nivå. Därför ska ingen delägare eller anställd arbeta som styrelseledamot eller ledande befattningshavare hos revisionskunden.

Den fråga som Revisorsinspektionen har att ta ställning till är om A-sons oberoende i de nu aktuella uppdragen har hotats av att skattekonsulten, anställd vid det revisionsföretag där A-son är kontorschef, är delägare i holdingbolaget och styrelsesuppleant i fem av bolagen i företagsgruppen.

² Före den 17 juni 2016 fanns motsvarande bestämmelse i 21 § revisorslagen.

Skattekonsulten ingick i A-sons nätverk och hade genom sitt hälftenägande i holdingbolaget ett direkt ekonomiskt intresse i detta bolag och tillika ett indirekt ekonomiskt intresse i övriga bolag i företagsgruppen. Dessa omständigheter utgjorde enligt Revisorsinspektionens mening ett sådant egenintressehot som kunde rubba förtroendet för A-sons oberoende. På grund av detta egenintressehot förelåg en presumtion för att han inte kunde åta sig eller kvarstå som revisor i de aktuella uppdragen. Det har inte framkommit några sådana särskilda omständigheter som hade kunnat medföra att det ändå inte fanns anledning att ifrågasätta A-sons oberoende. Det har inte heller framkommit eller ens påståtts att det hade vidtagits några motåtgärder som hade kunnat balansera det uppkomna oberoendehotet.

När det gäller den omständigheten att skattekonsulten var styrelsesuppleant i fem av bolagen gör Revisorsinspektionen bedömningen att denna är av sådant slag att den träffas av generalklausulen. Det har enligt Revisorsinspektionens mening inte framkommit några sådana särskilda omständigheter som hade kunnat medföra att det ändå inte finns anledning att ifrågasätta A-sons oberoende. I likhet med det som sägs i IESBA:s etikkod anser Revisorsinspektionen vidare att det oberoendehot som uppstår om en anställd i revisionsföretaget arbetar som styrelseledamot hos en revisionskund är så betydande att inga motåtgärder kan minska hoten till en godtagbar nivå. Att det i förevarande fall handlar om ett uppdrag som suppleant föranleder inte någon annan bedömning, eftersom en suppleant utan vidare åtgärd träder in i den ordinarie styrelseledamotens ställe. När en suppleant tjänstgör i styrelsen, är han eller hon i alla avseenden likställd med en ordinarie ledamot.³

Sammanfattningsvis bedömer Revisorsinspektionen att A-son, genom att åta sig uppdraget och kvarstå som revisor i de aktuella bolagen, äventyrade sitt oberoende. Genom att göra detta har han åsidosatt sina skyldigheter som revisor och ska därför meddelas en disciplinär åtgärd. Det åsidosättande som nu har konstaterats grundar sig på två olika förtroendehotande omständigheter och har pågått under flera år och i ett flertal bolag. Det är mot den bakgrunden allvarligt. A-son ska därför, med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen, ges en varning.

³ Se NJA 1994 s. 644.

Ärendet har avgjorts av Revisorsinspektionen genom Tillsynsnämnden för revisorer. I beslutet har justitierådet Sten Andersson, ordförande, kammarrättslagmannen Christina Eng, vice ordförande, enhetschefen Tomas Algotsson, redovisningsexperten Sofia Bildstein-Hagberg, auktoriserade revisorn Maria Danckler, f.d. avdelningschefen Eva Ekström, auktoriserade revisorn Magnus Fredmer och direktören Per-Ola Jansson deltagit. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt myndighetschefen Per Johansson, chefsjuristen Adam Diamant, chefsrevisorn Carin Rytoft Drangel, biträdande chefsjuristen Anders Ahlgren, revisionsdirektören Maria Hynning och avdelningsdirektören Kamilla Atmarsson, som har föredragit ärendet, varit närvarande.